

Nederlandse Mycologische Vereniging

Maandjournaal Paddenstoelen

Nummer 53

1 april 2026

Van de redactie

Beste lezer,

De oogst aan paddenstoelennieuws over de afgelopen twee maanden viel niet tegen, getuige het aantal bijzondere waarnemingen dat binnenkwam (vijf) en natuurberichten dat verscheen (vijf). U vindt de korte beschrijvingen met hyperlinks naar de originele berichten onder de [Terugblik](#). Verder een artikeltje van *Wim Veraghtert* over de eerste vondst van *Quasiphlebia canadensis* in België.

Onder de [Vooruitblik](#) aandacht voor de *Paddenstoel van de Maand* en de *Paddenstoel van het Jaar*, en een artikel *Voorjaarssoorten in de kijker*, van de redactie. Verder aandacht voor de *Drentse Zwamdag* (4 april) en de lezing van *Luiza Teixeira-Costa* over de *Flora Batava* (23 april). Op de valreep is nog een oproep van *Gerard Koopmanschap* opgenomen over een DNA-onderzoek bij *Duinmorieljes*.

In de rubriek [Media](#) aandacht voor *Kijk op Exoten 52* en *Geoffrey Kibby's* laatste boek over *Cup fungi and Ascomycetes*.

Wij wensen u veel leesgenoegen en veel succes met het speuren naar voorjaarssoorten!

Komt u iets interessants tegen op paddenstoelengebied dat u graag zou willen delen? Uw verhaaltjes aan de redactie zijn van harte welkom bij [redactie journaal!](#)

Carolien Reindertsen en Jan Knuiman

Terugblik

8 februari Muurtrechtertje in een gemetselde plantenbak in Axel (Zeeuws-Vlaanderen)

Op 29 januari vond Hans Dimmers negen Muurtrechtertjes in een gemetselde plantenbak in zijn eigen achtertuin. Het Muurtrechtertje is met 69 vindplaatsen in ons land een zeldzame soort (zz) en staat op de Rode lijst (2008) als Ernstig bedreigd (EB) Bekijk [hier](#) alles over deze Bijzondere waarneming.

Muurtrechtertje (Hans Dimmers)

11 februari Mummiekelkjes wachten hun kans af

Wie in de overgang van de winter naar de lente goed zoekt tussen de bladeren, onder els, berk, hazelaar, populier, gagel en zilverspar, kan misschien wel mummiekelkjes vinden. Het is een fascinerende groep paddenstoelen, die groeit op de katjes en zaden van deze soorten. De timing in het vormen van een vruchtlichaam moet perfect zijn, anders kan er niet voor nageslacht worden gezorgd. Lees er alles over in [dit Natuurbericht](#).

Verschillende soorten Mummiekelkjes (Bronnen: Aldert Gutter, Laurens van der Linde, Marian Jagers, Gerben Winkel, Ronald Morsink)

14 februari Hazelmummiekelkje in het Balijbos bij Zoetermeer (Zuid-Holland)

Een mooie vondst door de paddenstoelenwerkgroep Zoetermeer. In het Balijbos werden meerdere exemplaren van het Hazelmummiekelkje ontdekt. Deze soort is slechts bekend van twaalf atlasblokken in ons land en is hiermee zeer zeldzaam (zzz) Lees [hier](#) alles over deze bijzondere vondst.

Hazelmummiekelkje (Theo Strik)

16 februari Nieuwe editie Basiscursus Planten en Dieren Herkennen start in maart 2026

Op 19 maart 2026 is een nieuwe editie van de online Basiscursus Planten en Dieren Herkennen van start gegaan. In deze cursus leer je algemene soorten herkennen, ontdek je hoe ze leven en wat je zelf kunt doen voor de natuur.

In elf online lessen maak je kennis met een brede selectie soortgroepen: van planten, vogels en vlinders tot vissen, paddenstoelen en het zeeleven. Je leert niet alleen soorten herkennen, maar ook begrijpen hoe ze leven, waar je ze kunt vinden en welke rol ze spelen in hun leefgebied. Lees [hier](#) alles over de cursus en hoe je je kunt aanmelden.

Slapend vosje in de boom (Annemarie van Diepenbeek)

24 februari Kussenvormige strookzwam op de Waterberg bij Arnhem

Op 2 februari vond Henk Monster op het kopse zaagvlak van stammetjes van Douglasspar de zeer zeldzame(zzz) Kussenvormige strookzwam. Deze soort is slechts bekend van tien atlasblokken in ons land. Bekijk [hier](#) de Bijzondere waarneming van Henk.

Kussenvormige strookzwam (Henk Monster)

25 februari De Lentebekerzwam vlucht uit de bergen

De Lentebekerzwam kent zijn oorsprong in de bergen. Het smelten van de sneeuw in bergachtige gebieden in het voorjaar was de belangrijkste trigger voor het fructificeren van deze soort – tot wat wij herkennen als paddenstoelen. Echter, de winters worden warmer door klimaatverandering. Hierdoor heeft deze soort zijn verspreiding verplaatst naar de laaglandgebieden, waaronder Nederland. Lees [hier](#) alles over de prachtige Lentebekerzwam.

Lentebekerzwam (Doriene de Jong)

10 maart Nieuw soort spinragschijfje op rottende beukenstam in Schaarsbergen (Gelderland)

Op 12 februari vond Ieko Staal een spinragschijfje op een verrotte beukenstam. Bij nader onderzoek bleek het te gaan om *Arachnopeziza trabinelloides*, een hele nieuwe soort voor ons land! Lees [hier](#) alles over deze eerste vondst voor Nederland.

Arachnopeziza trabinelloides (Ieko Staal)

11 maart Greppels en steilkantjes steeds waardevoller voor paddenstoelen

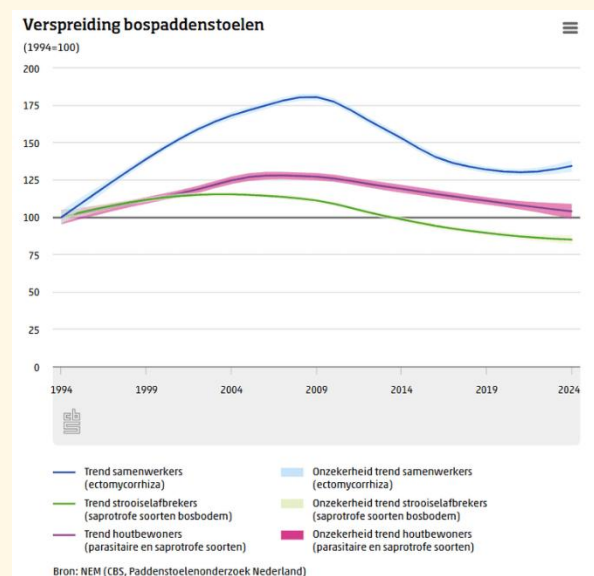
Greppels en steilkantjes zijn een belangrijk biotoop voor tal van paddenstoelen. Voor sommige soorten is het zelfs een toevluchtsoord geworden. Het ontbreken van een strooisellaag, de ligging, het vasthouden van vocht en de wortels van bomen en struiken dicht aan het oppervlak zijn gunstige omstandigheden voor een rijke paddenstoelenflora. Lees er alles over in [dit Natuurbericht](#).

Drooggevallen greppel, waarin het hele jaar door verschillende soorten paddenstoelen groeien (Ronald Morsink)

25 maart Als bladeren blijven liggen: een haperende kringloop in de bossen op de zandgronden

Dikke pakketten bladeren in het bos: heerlijk om doorheen te lopen, maar paddenstoelenkenners kijken hier anders naar. Honderden vrijwillige waarnemers volgen jaarlijks paddenstoelen in bossen op de zandgronden. Uit de recente analyse van data door het CBS blijkt dat alle groepen bospaddenstoelen afgenomen zijn, en de afname van afbrekers lijkt verband te houden met de afname van symbionten. Lees er meer over in [dit artikel](#).

Verspreidingstrends van bospaddenstoelen (Bron: NEM (CBS en PaddenstoelenonderzoekNL))

30 maart Rode borstelzwam in boswachterij Dorst (Noord-Brabant)

Bepie Verhage stuurde ons een artikel over haar vondst in de boswachterij. Aanvankelijk was niet duidelijk om welke zwam het ging die Bepie vond op de afgevallen takken van een Zilverpar. Met hulp van diverse mensen kwam Rode borstelzwam als soortnaam naar voren. Bart Horvers en Luciën Rommelaars hebben de zwam

Rode borstelzwam (Bepie Verhage)

microscopisch onderzocht en de soortnaam bevestigd. Luciën schreef ons nog dat Bepie geluk heeft gehad met de afgevallen takken want gewoonlijk groeien ze op takken hoger aan de boom. Lees ook het [artikelje](#) met enkele microscopische details op de NMV-website.

Eerste vondst van *Quasiphlebia canadensis* in België Wim Veraghtert

Wie zich verdiept in paddenstoelen, zal al snel merken dat de variatie in soorten immens is. Die enormiteit maakt de zwammenwereld erg onoverzichtelijk. Er is bijvoorbeeld geen enkel boek waarin alle soorten van ons land worden besproken of afgebeeld. Een beetje mycoloog wordt al snel gedwongen om zich een kleine bibliotheek vol monografieën en buitenlandse literatuur aan te schaffen. En dan nog worden geregeld soorten aangetroffen die niet in de boeken blijken te staan. Om

toch wat op de hoogte te blijven, lees je dan best mycologische tijdschriften zoals *Coolia* (Nederland), *Field Mycology* (UK) of het Vlaamse *Sterbeekia*. En zo las ik dus in het januarinumnummer van *Coolia* dat in Drenthe een opvallende korstzwam ontdekt was op dood hout van brem. Die paddenstoel op naam brengen had nogal wat voeten in de aarde: hij staat namelijk niet in de klassieke korstzwammenliteratuur. Uiteindelijk bracht een DNA-sequentie aan het licht dat de Drentse korstzwam *Quasiphlebia canadensis* betreft (voorlopig nog zonder Nederlandse naam).

Quasiphlebia canadensis (Wim Veraghtert)

Het toeval wil dat er op amper 300 m van mijn deur ook een klein bremstruweel is. Daar ben ik dan vorig weekend maar wat gaan rondsnuisteren. Ik vond er o.a. de zeldzame Breedschildschorswants, een mooi ontwikkeld exemplaar van de Zwavelschorszwam en -tadaaa- *Quasiphlebia canadensis*. Thuisgekomen bleken de microscopische kenmerken overeen te komen met wat uit Nederland werd beschreven, en voor de zekerheid liet ik de korstzwam ook onderzoeken door Greet van Autgaerden, een specialiste in onze paddenstoelengroep. Mijn vondst uit de Steenbeemden in Nijlen staat nu te boek als de eerste Belgische waarneming van *Quasiphlebia canadensis*.

Vooruitblik

Paddenstoel van de Maand

De [PvdM](#) van april is de Berkenzwam.

Berkenzwam (Jan Knuiman)

Paddenstoel van het jaar

De Rupsendoder is gekozen tot paddenstoel van het jaar 2026. De NMV heeft het initiatief genomen om zoveel mogelijk vindplaatsen van deze soort in kaart te brengen.

De onmiskenbare feloranje kleur en het knotsvormig vruchtlichaam vallen op in de vegetatie. Het oranje kleurige knotsje is aan de buitenzijde bedekt met een weefsellaag (stroma) waarin talloze kleine 'paddenstoeltjes' (*peritheciën*) verzonken zijn. Uit de peritheciën komen de sporen vrij die voor de verspreiding van de schimmel zorgen. De vruchtlichamen hebben een levensduur van enkele weken. Waarschijnlijk wordt een rups geïnfecteerd met sporen van de Rupsendoder door het eten van besmette planten. Als de rups volgevreten is ontpopt hij in de grond, waarna de schimmeldraden door de pop heen groeien.

De Rupsendoder wordt het vaakst waargenomen in matig bemeste graslanden, schrale gazons, kortgrazige, mosrijke weilanden, bermen van lanen en in parken en tuinen. In sterk bemeste graslanden en bossen is de Rupsendoder nauwelijks aanwezig. De beste tijd om naar de Rupsendoder op zoek te gaan is aan het einde van de zomer en begin van de herfst.

Rupsendoder (Henk Huijser)

Voorjaarssoorten in de kijker *Carolien Reindertsen en Jan Knuiman*

Altijd spannend om er weer op uit te trekken als het weer wat behaaglijker wordt en de voorjaarspaddenstoelen zich laten zien. We hebben er enkele voor u op een rijtje gezet.

Voorjaarskluifzwam (*Gyromitra esculenta*)

Zoals de naam al aangeeft, is dit een echte voorjaarspaddenstoel die meestal tussen eind maart en begin mei tevoorschijn komt. Het is een opvallende soort, die wel tot twaalf centimeter groot kan worden. Op de witte steel pronkt een roodbruine hersenvormige hoed die in sommige gevallen wel vijftien tot twintig centimeter breed kan worden. De hele paddenstoel is hol vanbinnen. De soort wordt in Nederland voornamelijk op strooisel of op zandgrond onder Grove den gevonden, maar kan ook (minder vaak) bij loofbomen voorkomen. De Voorjaarskluifzwam valt onder de zakjeszwammen (ascomyceten) en wordt door de gelijkenis met morieljes ook wel Valse morielje genoemd. De Voorjaarskluifzwam is echter giftig doordat deze gyromitrine bevat.

Foto Robbert Vlagsma

Grote aderbekerszwam (*Disciotis venosa*)

De Grote aderbekerszwam is een paddenstoel die je kunt aantreffen van ongeveer maart tot juni. Deze geel tot kaneelkleurige bekerczwam kan wel een diameter van vijftien centimeter bereiken. De jonge exemplaren beginnen komvormig en naarmate ze ouder worden schotelvormig. De soort dankt zijn naam aan de grootte en het grillige oppervlak, dat sterk lijkt op een netwerk van aders. De Grote aderbekerszwam kan verward worden met de Grote voorjaarsbekerszwam (*Discina ancilis*), maar die heeft niet die kenmerkende chloorgeur en staat erom bekend een voorkeur te hebben voor naaldhout. De Grote aderbekerszwam wordt ingedeeld bij de familie van de *Morchellaceae*, waartoe ook de morieljes (*Morchella spp.*) en het Vingerhoedje (*Verpa conica*) behoren. In ons land komt de soort vooral voor in de rivierengebieden, Zuid-Limburg en steeds vaker in de binnenduinenranden. Je kunt ze aantreffen op voedselrijke klei, -en leembodems in loofbosjes.

Foto Henk Huijser

Beekmijtertje (*Mitrula paludosa*)

Beekmijtertjes zijn één van de weinige waterpaddenstoelen die ons land kent. Je kunt ze vinden van eind maart tot medio mei. Het is een fraai gekleurd paddenstoeltje dat groeit op bladeren en naalden die in ondiepe stroompjes of greppels in zwakstromend water zijn terecht gekomen. Beekmijtertjes zijn ongeveer 1cm groot, hebben een wit steeltje en een felgeel kopje. Ze vallen onder de zakjeszwammen (*ascomyceten*) en zijn saprotroof, wat wil zeggen dat ze dood organisch materiaal afbreken en daar hun energie en voedingsstoffen uithalen.

Foto Carolien Reindertsen

Anemonenbekerzwam (*Dumontinia tuberosa*)

Dit vrij zeldzame voorjaarspaddenstoeltje kun je in maart en april vinden. De zwammetjes parasiteren op de wortelstokken van de Bosanemoon in loofbossen en langs bosranden op vrij voedselrijke, lemige of zandige bodems. De stevige stelen groeien uit een knolletje (*sclerotium*) De roodbruine vruchtlichamen zijn komvormig en worden tussen de 0,5 en 2,0 cm groot en zitten vaak dicht tegen de grond aangedrukt.

Foto Jan Knuiman

Vingerhoedje (*Verpa conica*)

Het Vingerhoedje is een echte voorjaarspaddenstoel, die soms al verschijnt met de eerste voorjaarsbloeiers zoals het Klein hoefblad. Afhankelijk van het weer is deze soort te vinden van maart tot eind juni, met een piek tussen half april en half mei. Met het Klein hoefblad heeft het Vingerhoedje gemeen dat het van ruderaal milieu lijkt te houden; omgewoelde grond of bodems waar materiaal is opgebracht. Dat materiaal moet dan wel basisch zijn zoals as uit een houtkachel of kalkrijk stuifzand uit de zeeoep. Het Vingerhoedje valt haast niet te verwarren met andere soorten. Het bruine klokvormige hoedje hangt los aan de lange witte steel.

Foto Carolien Reindertsen

Zwartwitte bokaalkluifzwam

(*Helvella leucomelaena*)

Een aantal kluifzwammen verschijnt al vroeg in het voorjaar. De Zwartwitte bokaalkluifzwam is één van de vroegste en beleeft zijn hoogtepunt in april. We vinden hem onder Den, waarmee hij ectomycorrhiza's vormt, op kalkhoudende zand, - en leembodems. De Zwartwitte bokaalkluifzwam dankt zijn naam aan zijn kleurstelling, ook al is het contrast niet altijd even sterk. Het belangrijkste kenmerk is de geplooide onderzijde met afgeronde ribben. De bекers zelf zijn grijsbruin tot bijna zwart (nooit warm bruin zoals bij de Bokaalkluifzwam (*Helvella acetabulum*)).

Foto Alina Billekens-Starzynska

Tijgertaaiplaat (*Lentinus tigrinus*)

Nog een opvallende verschijning in het voorjaar is de Tijgertaaiplaat. Deze soort heeft een witachtige hoed met radiaal gerangschikte, grijsbruine of sepiabruine, aangedrukte schubben. De schubben geven de paddenstoel een gestreept uiterlijk waaraan hij zijn Nederlandse naam heeft te danken. De steel kan wit zijn, maar is meestal bezet met kleine, zwartbruine schubjes. De plaatjes lopen af op de steel en hebben een gezaagde rand. Hij leeft saprotroof op vochtige dode stammen, stronken en takken van loofhout. De soort heeft een voorkeur voor wilg, maar is ook wel te vinden op populier, es en andere loofbomen. De Tijgertaaiplaat gedijt goed in rivierbegeleidende wilgenbossen en grienden, op natte, voedselrijke klei, maar ook in essenhakhout en soms in bossen op droge, zandige bodems. Hij veroorzaakt witrot. Hoewel Tijgertaaiplaten duidelijk plaatjes bezitten of iets wat er op lijkt (plooiën) worden ze toch tot de buisjesachtige zwammen (*polyporoïden*) gerekend en die vallen weer onder de plaatjesloze vlieszwammen.

Foto Aldert Gutter

Voorjaarspronkridder (*Calocybe gambosa*)

De Voorjaarspronkridder is een middelgrote crèmekleurige paddenstoel, vaak wat lichtbruin en vlekkelig wordend. De plaatjes staan dicht opeen en zijn tamelijk smal. De geur wordt omschreven als melig of naar komkommer en sommigen vinden dat aangenaam en anderen juist niet. De Voorjaarspronkridder is kennelijk gesteld op een aangenaam temperatuurtje in het voorjaar en dat is de afgelopen decennia in toenemende mate het geval met het eerder verschijnen van de Voorjaarspronkridder tot gevolg.

Foto Jan Knuiman

Oproep

DNA-onderzoek naar de Duinmorielje *Gerard Koopmanschap*

In het kader van DNA-onderzoek naar de Duinmorielje (*Morchella dunensis*) vraag ik om jullie hulp! Het onderzoek naar deze soort heeft wat tegenslag gehad. Een zending met samples (verzameld materiaal) is zoekgeraakt en andere samples bleken te zijn gecontamineerd. Afgelopen jaar was een droog en slecht seizoen, maar dit jaar lijkt de kans groot dat ze weer opkomen. Ik ben op zoek naar materiaal van deze soort voor DNA-sequencing. Een cm uit een morielje is al voldoende. Kijken jullie met me mee alsjeblieft?

Het gaat uitsluitend om exemplaren die je vindt op locaties waar binnen een straal van 30 m geen bomen staan. Deze soort vind je vooral in de zeereep, de duinen, maar ook in gebieden met opgespoten duinzand in o.a. de Flevopolder en in stedelijke gebieden.

Denk je er een gevonden te hebben? Maak goede foto's van de morielje(s) en van de habitat en stuur me een privébericht (g.koopmanschap@gmail.com). Wanneer het waarschijnlijk is dat het een Duinmorielje betreft, zal ik je aanwijzingen sturen over wat je moet doen met het verzamelde materiaal (hoe te bewaren en waarnaar op te sturen). Alvast bedankt voor jullie medewerking!

De variabiliteit binnen deze soort is erg groot. Even kort door de bocht: jong lijken ze erg op de Hersenkronkelmorielje (*Morchella vulgaris*), volwassen lijken ze meer op de Gewone morielje (*Morchella esculenta*). Hierbij een collage van wat je kunt aantreffen aan verschijningsvormen van de Duinmorielje.

4 april Drentse Zwamdag 2026

Op zaterdag 4 april is er weer de jaarlijkse Drentse Zwamdag. Het volledige programma is [hier](#) te vinden.

Deelname aan deze dag is gratis. Ook geïnteresseerden van buiten Drenthe zijn welkom. Graag uiterlijk 1 april per mail aanmelden: eefarnolds@hetnet.nl

Ruime parkeergelegenheid op het parkeerterrein van Schepping en in de berm van de weg bij Holthe 21.

23 april LU talk by Luiza Teixeira-Costa over de Flora Batava

De eerste geïllustreerde flora van Nederland, getiteld Flora Batava, was een vroeg en zeer succesvol burgerwetenschapsproject. Meer dan 400 mensen leverden gegevens aan over het voorkomen van soorten, bloeitijden, gangbare namen en medicinale toepassingen. Onder deze bijdragers speelden 52 vrouwen een bijzonder belangrijke rol bij het verzamelen van informatie over paddenstoelen en andere schimmels. In deze lezing wordt ingegaan op enkele planten en personen die bij deze unieke reeks betrokken waren, met de nadruk op vrouwen en hun uitgebreide bijdrage aan de studie van paddenstoelen en andere schimmels.

De lezing vindt plaats op 23 april, 15.15 uur, Herta Mohr-gebouw (Witte Singel 27a, Leiden), zaal 0.16 en kan ook online via Zoom gevolgd worden: [Zoom Universiteit Leiden](#).

19th environmental humanities LU talk

Luiza Teixeira-Costa
(Meertens Instituut)

*Women, mushrooms, and other social-botanical minorities
in the first illustrated Dutch flora*

The first illustrated flora of the Netherlands, titled Flora Batava, was an early and highly successful citizen science project. Over 400 people contributed data on species occurrence, flowering dates, common names, and medical uses. Among these contributors, 52 women had an especially important role in gathering information related to mushrooms and other fungi. This talk will discuss some of the plants and people involved in this unique series, focusing on women and their extensive contribution to the study of mushrooms and other fungi.

23 April, 15.15, Herta Mohr (Witte Singel 27a) 0.16

environmental humanities LU | ILLCAS | KNAW | Universiteit Leiden

Media

Kijk op exoten nummer 52

In Nederland komen paddenstoelen steeds vaker in het nieuws. Deze keer wordt stilgestaan bij exotische paddenstoelen, waarmee mensen in het nieuws zijn gekomen. Zo werd er een Geurende stekelkorstzwam (*Mycoacia nothofagi*) bij Den Helder gevonden, die zijn oorsprong in Australië en Zuid-Amerika heeft. In Middelburg werd in een tuincentrum in de kuip van een uit Florida geïmporteerde zwarte olijfboom een voor ons land nieuwe aardster, *Gastrum argentinum*, gevonden. Dit bleek een oorspronkelijk uit Argentinië beschreven soort. Het laatste item in het artikel gaat over de in Europa inheems Groene knolamaniet die zich elders als invasieve exoot gedraagt en in Noord-Amerika zeer algemeen geworden is en daar vaak vergiftigingen veroorzaakt. Download de Kijk op exoten [hier](#).

Kijk op Exoten
Jaargang 14 (1), nummer 52
Maart 2026

Halsbandparkiet > pag. 14
Amerikaanse stekelkorst > pag. 12
Exotische paddenstoelen > pag. 8
Exotische waterplanten > pag. 10
Chinees Amerikaanse boomkruiper > pag. 16

en verder...

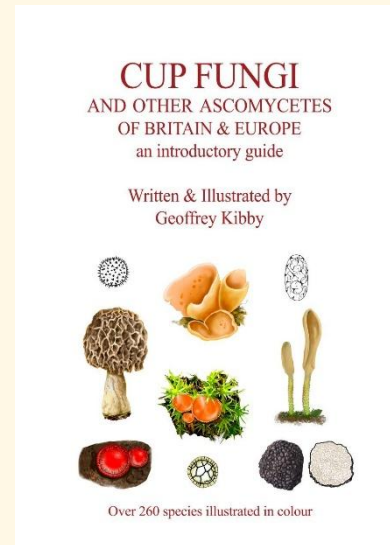
Landelijk aanvalspil invasieve cacten pag. 2
Pacifische zeepek pag. 4
Bezoenboom pag. 4

Kijk op Exoten wordt verspreid in het kader van het Spoorwaggenproject exoten van de WUR.

Onlangs verschenen

Cup fungi and other Ascomycetes *Geoffrey Kibby*

Dit boek presenteert 260 van de meest voorkomende, grootste of meest opvallende soorten bekerzwammen en andere Ascomyceten die je tijdens een verkenningstocht kunt tegenkomen. Bij alle zeer fraaie, natuurgetrouwe tekeningen zijn ook microscopische kenmerken afgebeeld. Meer [info](#).

Voor meer informatie over nieuwe boeken, zie de rubriek [Nieuwe paddenstoelenboeken](#) op de NMV-website.

Excursies

Een overzicht van excursies in de komende periode kun je [hier](#) vinden.

Colofon

Het Maandjournaal Paddenstoelen is een digitale uitgave van de Nederlandse Mycologische Vereniging (NMV) en biedt een terugblik op het nieuws op paddenstoelengebied van de afgelopen maand en te verwachten gebeurtenissen van de komende maand. De redactie is in handen van Carolien Reindertsen en Jan Knuiman. Iedereen kan een gratis abonnement nemen op deze NMV-uitgave en dit ook weer opzeggen door een email te sturen naar: [abonnement](#)

Disclaimer

Deze NMV-uitgave is met grote zorg samengesteld. Desondanks kunnen er geen garanties gegeven worden met betrekking tot de volledigheid, juistheid of actualiteit van de gegeven informatie in deze uitgave. De NMV of de redactie van deze uitgave kan niet aansprakelijk gesteld worden voor de inhoud van deze informatie of voor de gevolgen van het gebruik daarvan. Aan de gegevens, zoals die in deze uitgave worden weergegeven, kunnen geen rechten worden ontleend.